

**WETENSCHAPPELIJK COMITE
VAN HET FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR DE VEILIGHEID
VAN DE VOEDSELKETEN**

ADVIES 18-2009

Betreft : Ontwerp van koninklijk besluit betreffende specifieke maatregelen om knolcyperus (*Cyperus esculentus* L.) te bestrijden en de verspreiding ervan te voorkomen (dossier Sci Com 2009/15).

Advies gevalideerd door het Wetenschappelijk Comité op 12 juni 2009.

Samenvatting

Dit advies betreft de beoordeling van het ontwerp van koninklijk besluit over specifieke maatregelen om knolcyperus (*Cyperus esculentus* L.) te bestrijden en de verspreiding ervan te voorkomen.

Het Wetenschappelijk Comité meent dat in België de bestrijding van knolcyperus volkomen gerechtvaardigd is omdat deze invasieve plant een geduchte concurrent is van de wilde flora en van gewassen.

Het Wetenschappelijk Comité stemt in met dit ontwerp van koninklijk besluit mits rekening wordt gehouden met de vermelde opmerkingen, in het bijzonder met die over het opnemen van het verbod op de invoer en de commerciële verspreiding van knolcyperus.

Summary

Advice 18-2009 of the Scientific Committee of the FASFC on a project of royal decree dealing with specific control measures against yellow nutsedge (*Cyperus esculentus* L.) and specific prevention measures in regard to its spread

This advice concerns the evaluation of the project of royal decree dealing with specific control measures against yellow nutsedge (*Cyperus esculentus* L.) and specific prevention measures in regard to its spread.

The Scientific Committee is of the opinion that in Belgium the control of yellow nutsedge is fully justified considering the strongly competitive nature of this invasive plant in comparison to native flora and crops.

In conclusion, the Scientific Committee approves the present project of royal decree provided that the stated recommendations, in particular in regard to the incorporation of the prohibition of import and commercial spread of yellow nutsedge, are taken into account.

Sleutelwoorden

Cyperus esculentus – knolcyperus – bestrijding – preventie

1. Referentietermen

1.1. Vraag

Het Wetenschappelijk Comité wordt gevraagd om een beoordeling te geven over het ontwerp van koninklijk besluit betreffende specifieke maatregelen om knolcyperus (*Cyperus esculentus* L.) te bestrijden en de verspreiding ervan te voorkomen.

1.2. Wetgevende context

Wet van 2 april 1971 betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen.

Koninklijk besluit van 19 november 1987 betreffende de bestrijding van voor planten en voor plantaardige producten schadelijke organismen.

Koninklijk besluit van 10 augustus 2005 betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen.

Overwegende de besprekingen tijdens de werkgroepvergadering van 5 mei 2009 en de plenaire zitting van 12 juni 2009,

geeft het Wetenschappelijk Comité het volgende advies :

2. Inleiding

Dit ontwerp van koninklijk besluit strekt ertoe specifieke maatregelen vast te leggen om knolcyperus (*Cyperus esculentus* L., zie afbeelding figuur 1) te bestrijden en specifieke maatregelen vast te leggen om verspreiding ervan te voorkomen. Het is de bedoeling de bestrijding van knolcyperus en de melding van de aanwezigheid ervan op zowel bewerkte als niet-bewerkte gronden verplicht te maken.

Thans wordt knolcyperus in België vooral vastgesteld in het noorden van Limburg en ook in de provincie Antwerpen en in Oost-Vlaanderen. De plant werd waarschijnlijk in de 70/80-er jaren vanuit Nederland in ons land binnengebracht samen met gladiolen. Loonbedrijven zouden bij het bewerken van voor de teelt van gladiolen bestemde percelen onopzettelijk machines hebben gebruikt die verontreinigd waren met knollen, rhizomen, ... van knolcyperus. Een andere mogelijkheid is dat knolcyperus rechtstreeks werd binnengebracht door het telen van besmette gladioolplanten.

Sommige ondersoorten van knolcyperus zijn cultuurplanten. Die worden met name in Spanje geteeld als snijbloem en met het oog op de productie van een typisch drankje voor de streek rond Valencia, de zgn. *horchata de chufa* (= aardamandelmelk). De knolletjes van die ondersoorten zijn groter dan die van de in het wild groeiende ondersoorten. Het is niet

bekend of die ondersoorten agressief zijn tegenover de spontane flora of de in België geteelde gewassen of tegen in het wild groeiende soorten van knolcyperus.

De verspreiding van knolcyperus schijnt samen te hangen met het gewas (bijvoorbeeld gladiolen, maïs, wortelen...) en dus met het gebruik van landbouwmachines voor met name grondbewerking, planten en oogsten. De soort geeft echter blijk van een duidelijke voorkeur voor lichte gronden van het zanderige type (Verloove, 2006).

Figuur 1. *Cyperus esculentus*, knolcyperus (= yellow nutsedge).
©North Carolina State University (www.ces.ncsu.edu/depts/hort/hil/hil-647.html)

3. Advies

Het Wetenschappelijk Comité meent dat de bestrijding van knolcyperus in België volkomen gerechtvaardigd is omdat deze invasieve plant een geduchte concurrent is van de spontane flora en van gewassen (Naber & Rotteveel, 1986 ; Rotteveel, 1993). De EPPO (Plantenbeschermingsorganisatie voor Europa en het gebied van de Middellandse Zee) nam deze soort trouwens op in de lijst van vreemde invasieve planten ten aanzien waarvan bij voorrang maatregelen moeten worden genomen om het binnenbrengen en het verspreiden ervan binnen de lidstaten van de EPPO te vermijden (http://www.eppo.org/QUARANTINE/ias_plants.htm).

Bij gebrek aan gegevens over de al dan niet agressieve aard van de gekweekte ondersoorten van knolcyperus meent het Wetenschappelijk Comité dat men erop moet toezien dat die ondersoorten evenmin als de in het wild groeiende soorten van knolcyperus worden binnengebracht of verspreid. Dit ontwerp van koninklijk besluit moet daarom algemeen blijven en gelden voor alle ondersoorten van *C. esculentus*.

Het Wetenschappelijk Comité meent dat dit ontwerp van koninklijk besluit niet moet gelden voor *Cyperus rotundus* L. (rond cypergras) omdat thans uit geen enkel gegeven blijkt dat die soort voorkomt op het Belgische grondgebied hoewel ze blijkbaar wel aanwezig is in Nederland en in Frankrijk.

Dit ontwerp van koninklijk besluit moet uiteraard ook niet gelden voor *Cyperus eragrostis* Lamarck (bleek cypergras) omdat die soort vooral in een natuurlijk milieu voorkomt en minder in milieus met landbouwgewassen.

Het Wetenschappelijk Comité meent dat het noodzakelijk is om op het Belgische grondgebied de invoer en de commerciële verspreiding (met inbegrip van ruil tussen hobbytuinders) van hele planten en alle plantendelen (zoals knollen, rhizomen...) van *C. esculentus* te verbieden ongeacht de ondersoort (al dan niet in het buitenland gekweekt). Dat verbod zou dan ook moeten worden toegevoegd in dit ontwerp van koninklijk besluit.

Dit ontwerp van koninklijk besluit stelt dat indien het FAVV na twee jaar bestrijding geen afname van minstens 20 % van de besmette oppervlakte van een zwaar besmet perceel vaststelt, gedurende vijf jaar tijdelijk grasland wordt opgelegd (zie artikel 8). Het Wetenschappelijk Comité meent dat het gepast is om daarbij te vermelden dat als er een afname van meer dan 20% is, de bedrijfsverantwoordelijke toch moet doorgaan met het bestrijden van knolcyperus en met het melden van de aanwezigheid daarvan, conform artikel 7 van dit ontwerp van koninklijk besluit.

Het Wetenschappelijk Comité stemt ermee in dat de duur van het tijdelijk grasland, dat verplicht dient te worden aangelegd als na twee jaar bestrijding de besmette oppervlakte niet met 20 % is afgenomen, wordt vastgesteld op 5 jaar. Er werd immers aangetoond dat het aanhouden van grasland de knolcyperuspopulatie drastisch doet verminderen, net als de onkruidzaadvoorraad in de bodem. Het is evenwel niet uitgesloten dat aan de oppervlakte gekomen knolletjes na 10 jaar nog kunnen kiemen (Rotteveel & Naber, 1996).

Artikel 9 stelt dat het in afwijking op de bepalingen van artikel 8 aan de verantwoordelijke is toegestaan een andere teelt te verbouwen dan grasland op voorwaarde dat hij een begeleidingscontract afsluit met een instelling die voldoet aan de voorwaarden die zijn vermeld in bijlage IV bij dit ontwerp van koninklijk besluit. Het Wetenschappelijk Comité raadt aan om de hier bedoelde begeleidende instellingen nader te vermelden of aan te geven dat de gegevens van die instellingen bij het FAVV kunnen worden verkregen (zie bijlage IV).

Het Wetenschappelijk Comité herinnert er tot slot aan dat het Ministerie van Landbouw in de 80-er jaren onder de landbouwers een folder heeft verspreid om de landbouwers ertoe aan te zetten deze invasieve plant te bestrijden. In de folder stond relevante informatie met het oog op een doeltreffende bestrijding van de plant. Het Wetenschappelijk Comité raadt het FAVV aan om een nieuwe informatiecampagne op te zetten om het bestrijden van knolcyperus aan te moedigen gelijklopend met het verschijnen van het nieuwe koninklijk besluit in het Belgisch Staatsblad.

4. Conclusie

Het Wetenschappelijk Comité stemt in met dit ontwerp van koninklijk besluit mits rekening wordt gehouden met de hierboven vermelde aanbevelingen en in het bijzonder met die over het opnemen van het verbod op de invoer en de commerciële verspreiding van knolcyperus.

Voor het Wetenschappelijk Comité,

Prof. Dr. Ir. André Huyghebaert
Voorzitter

Brussel, 12/06/2009

Referenties

Naber H. & Rotteveel A.J.W., 1986. Legal measures concerning *Cyperus esculentus* L. in the Netherlands. *Med. Fac. Landbouww. Rijksuniv. Gent*, 51/2a, pp. 355-357.

Rotteveel A.J.W., 1993. Decline of yellow nutsedge (*Cyperus esculentus*) when tuber formation is prevented. Brighton Crop Protection Conference – Weeds. pp. 311-316.

Rotteveel A.J.W. & Naber H., 1996. Persistence of yellow nutsedge (*Cyperus esculentus* L.) over a ten year period in a grass ley. *X^e colloque international sur la biologie des mauvaises herbes*. Dijon: 51-56.

Verloove F., 2006. *Cyperus esculentus* L. Knolcyperus. In: Van Landuyt W., Hoste I., Vanhecke L., Van den Bremt W., Vercruyssen P. & De Beer D., 2006. *Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest*. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nationale Plantentuin van België & Flo.Wer. pp. 324-25.

Leden van het Wetenschappelijk Comité

Het Wetenschappelijk Comité is samengesteld uit de volgende leden :

D. Berkvens, C. Bragard, E. Daeseleire, P. Delahaut, K. Dewettinck, J. Dewulf, L. De Zutter, K. Dierick, L. Herman, A. Huyghebaert, H. Imberechts, P. Lheureux, G. Maghuin-Rogister, L. Pussemier, C. Saegerman, B. Schiffers, E. Thiry, T. van den Berg, M. Uyttendaele, C. Van Peteghem, G. Vansant

Dankbetuiging

Het Wetenschappelijk Comité dankt het wetenschappelijk secretariaat en de leden van de werkgroep voor de voorbereiding van het ontwerpadvies. De werkgroep was samengesteld uit :

Leden van het Wetenschappelijk Comité
Externe experts

C. Bragard (verslaggever), B. Schiffers
R. Bulcke, J. Coosemans

Wettelijk kader van het advies

Wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, inzonderheid artikel 8 ;

Koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen ;

Huishoudelijk reglement bedoeld in artikel 3 van het koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, goedgekeurd door de Minister op 27 maart 2006.

Disclaimer

Het Wetenschappelijk Comité behoudt zich, te allen tijde, het recht voor dit advies te wijzigen indien nieuwe informatie en gegevens ter beschikking komen na de publicatie van deze versie.